

Nr 130.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående provtaxering under år 1918 för beräkning av kommunal skattskyldighet vid tillämpning av bestämmelserna i vissa förslag till omläggning av det kommunala beskattningsväsendet; given Stockholms slott den 5 mars 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

dels antaga bilagda förslag till förordning om provtaxering under år 1918 för beräkning av kommunal skattskyldighet vid tillämpning av bestämmelserna i vissa förslag till omläggning av det kommunala beskattningsväsendet,

dels ock å tilläggsstat för år 1918 under sjunde huvudtiteln anvisa såsom förslagsanslag högst 100,000 kronor för utförandet av berörda provtaxering.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Förordning

om provtaxering under år 1918 för beräkning av kommunal skattskyldighet vid tillämpning av bestämmelserna i vissa förslag till omläggning av det kommunala beskattningsväsendet.

Sedan särskilda, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande inom finansdepartementet tillkallade sakkunnige den 31 januari och den 16 april 1917 till statsrådet och chefen för finansdepartementet avgivit två, i vissa delar från varandra skiljaktiga förslag till omläggning av det kommunala beskattningsväsendet, förordnas härmed som följer:

1 §.

För statistisk undersökning och beräkning av den skattskyldighet, som enligt ett vart av nämnda båda förslag åläggas de skattskyldige, skall under år 1918 en provtaxering företagas inom de kommuner, som Kungl. Maj:t bestämmer.

2 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda närmare bestämmelser om provtaxeringens verkställande ävensom meddela föreskrifter om de uppgifter, som av enskilda skattskyldiga eller andra böra lämnas till ledning vid taxeringen, och om påföljd för uraktlåtenhet därutinnan.

3 §.

De i 2 § omförmälda uppgifter samt de över provtaxeringen upprättade längderna må ej hållas tillgängliga för andra än dem, vilka på grund av sin tjänsteställning eller eljest enligt särskilt uppdrag hava att taga befattning med desamma.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag ur protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde:

Under sistlidet år hava de sakkunnige, som enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 18 november 1910 och den 10 juni 1912 tillkallats att inom finansdepartementet biträda vid utförandet av vissa arbeten för lösningen av kommunalskattefrågan i vårt land, avgivit särskilda förslag till kommunal skattelagstiftning, av vilka det ena, avgivet den 16 april 1917 av landskamreraren G. V. Eiserman och dåvarande kamreraren i överståthållarämbetet Erik von Wolcker, benämnts förslag till lag angående kommunal skattskyldighet och taxering och det andra, som den 31 januari 1917 avgivits av landskamreraren Otto V. Landén, benämnts utkast till lag om kommunal beskattning.

Över de avgivna förslagen hava utlåtanden inforrats från vederbörande ämbetsverk och andra institutioner att avgivas under loppet av

innevarande års förra hälft, men det är icke osannolikt, att de slutliga utlåtandena i frågan först under senare hälften av året hinna avgivas. Innan utlåtandena inkommit samt förslagen jämte däröver gjorda uttalanden hunnit av mig närmare övervägas, är jag icke beredd att uttala mig för eller mot de förslag till kommunalskattefrågans lösning, som av de två sakkunnigegrupperna avgivits, eller i stånd att bedöma, vilketdera förslaget är mera än det andra lämpligt att läggas till grund för en blivande lagstiftning på detta område. Bland omständigheter, som kunna inverka vid bedömandet härav, är utan tvivel frågan om de särskilda förslagens olika verkningar med avseende på förändrad fördelning av det kommunala skattetrycket av stor betydelse. Bägge förslagen förutsätta en genomgripande omläggning av det kommunala skatteväsendet och både det ena och det andra förslaget torde, om det upphöjes till lag, föra med sig förskjutningar i fråga om den kommunala skattebördans nuvarande fördelning, vilkas räckvidd icke kan överskådas, utan att särskild undersökning härom kommer till stånd.

Vid betänkandet om förslaget till lag angående kommunal skattskyldighet och taxering hava visserligen fogats vissa tabeller (bil. 6, tab. A—E) med därtill hörande sammanfattningar, vilka avse att giva en föreställning om de förskjutningar med avseende å skattefördelningen inom kommunerna, som kunna förväntas vid genomförandet av en skattereform i enlighet med bestämmelserna i detta förslag. Men de sakkunnige själva hava framhållit, att de undersökningar, som ligga till grund för här gjorda beräkningar, icke kunnat leda till ett tillförlitligt resultat, och även en flyktig granskning av den metod, som använts vid undersökningarna, synes bekräfta riktigheten av denna de sakkunniges uppfattning. I betänkandet med utkast till lag om kommunal beskattning har icke gjorts något försök att visa, vilka verkningar med avseende å skattebördans fördelning mellan olika beskattningsföremål eller skattskyldiga av olika kategorier förslagets antagande skulle föra med sig. Betänkandets författare har i detta avseende anfört, hurusom det givetvis vore en vansklig sak att exakt beräkna ett nytt beskattningssystemens verkningar i avseende å förskjutning av skattetrycket inom de särskilda kommunerna. För att erhålla ett pålitligt underlag vid bedömandet av systemet ur angivna synpunkt torde det, enligt författarens uttalade mening, vara nödvändigt att anställa en provtaxering i ett antal kommuner, utvalda med särskild tanke på att erhålla en allsidig belysning av förslaget och verkningarna av systemet i förevarande avseende. En dylik provtaxering måste föregå ett slutligt ställningstagande till förslagets huvudgrunder och detaljföreskrifter.

En liknande uppfattning ligger till grund för en till finansdepartementet inkommen, den 31 januari 1918 dagtecknad framställning från styrelsen för Svenska stadsförbundet, däruti styrelsen hemställt, att en undersökning av den praktiska innebörden av de båda ifrågavarande förslagen i kommunalskattefrågan måtte igångsättas på visst, av styrelsen angivet sätt.

För egen del anser jag det vara av stort värde för kommunalskattefrågans blivande lösning, denna må nu utfalla i den ena eller den andra riktningen, att en provtaxering kommer till stånd inom ett antal kommuner för utrönande av dels tillgången på sådana beskattningsföremål, som enligt förslagen skola ställas till kommunernas förfogande, samt deras uppskattningsvärden, dels de särskilda förslagens verkningar i fråga om skattefördelningen inom kommunerna. Och har jag fördenskull ansett mig böra föreslå åtgärder för anordnandet av dylik provtaxering, för vars verkställande, på sätt jag ärnar föreslå, riksdagens medverkan och godkännande lärer erfordras.

Allt efter den utsträckning till ett större eller mindre antal kommuner, en provtaxering får, blir värdet av densamma givetvis större eller mindre. Och det skulle ur denna synpunkt i och för sig vara en fördel, om provtaxeringen finge omfatta ett jämförelsevis stort antal kommuner av skilda typer, såväl rena landskommuner som städer och stadsliknande samhällen. Åtskilliga skäl tala emellertid för en begränsning av undersökningarna till ett relativt litet antal kommuner. Redan den omständigheten, att en provtaxering av här ifrågavarande slag förutsätter infordrandet från de eventuellt skattskyldiga av särskilda deklarationer till ledning vid taxeringen, vilka icke kunna undgå att orsaka de uppgiftspliktiga åtskilligt extra arbete och besvär, synes mig böra mana till en viss begränsning av antalet kommuner, inom vilka provtaxering må äga rum. Härtill kommer såsom en ytterligare omständighet att beakta själva kostnadsfrågan. Det med en provtaxering förenade arbetet måste ersättas i skäligt förhållande till sin omfattning och utgifterna härför kunna förväntas stiga till ej så obetydligt belopp för varje kommun, som taxeringen kommer att omfatta. I avseende härå vill jag framhålla, att taxeringarna måste grundas på två beskattningsförslag, vilka bägge avvika från nu gällande bestämmelser om den kommunala beskattningen och sinsemellan äro i väsentliga avseenden skiljaktiga samt dessutom måste antagas vara till stor del främmande för dem, åt vilka uppdraget att i och för provtaxeringen tillämpa de föreslagna nya bestämmelserna kommer att anförtros. Detta i förening med

de bägge förslagens mångfald av nya bestämmelser om skatteobjektens uppskattning, om avdragsrätten samt om beskattningsrättens fördelning mellan flera kommuner m. m. torde föranleda, att arbetet i och för provtaxeringen blir ganska maktpåliggande och tidskrävande. För dess utförande måste anlitas särskilt kvalificerade personer, med vana vid det ordinarie taxeringsarbetet och förmåga att sätta sig in i de föreslagna nya beskattningsgrunderna. Provtaxeringen lär därför böra begränsas att omfatta ett mindretal kommuner inom olika delar av landet. Jag har tänkt mig, att ett antal av omkring tjugofem kommuner eller särskilt begränsade taxeringsdistrikt skulle vara tillräckligt. Då det emellertid torde vara lämpligast att icke redan nu fastslå något bestämt antal, lär Kungl. Maj:t böra erhålla bemyndigande att bestämma, inom vilka kommuner provtaxeringen skall äga rum, liksom Kungl. Maj:t även torde äga utfärda de närmare föreskrifter, som erfordras för taxeringens utförande.

Då den ifrågasatta taxeringen uteslutande har till ändamål att åstadkomma en statistisk undersökning, synes det lämpligt, att de längder, som upprättas över provtaxeringen, för närmare bearbetning överlämnas till på detta område speciellt sakkunniga. Jag har förutsatt, att detta arbete skall utföras inom statistiska centralbyrån. Såsom övriga för statistiskt ändamål insamlade uppgifter torde provtaxeringslängderna ävensom de uppgifter till ledning vid provtaxeringen, som, enligt vad jag föreslår, skola i mån av behov avfordras de enligt förslagen skattskyldiga eller andra, böra åtnjuta skydd mot offentliggörande.

Om den föreslagna provtaxeringen, såsom jag ifrågasatt, begränsas till ett antal av omkring 25 kommuner eller taxeringsdistrikt, torde kostnaden för densamma kunna beräknas till ett belopp av högst 100,000 kronor. Jag förutsätter därvid, att provtaxeringen inom större kommuner begränsas till att omfatta blott vissa delar av kommunerna och att vid valet av de kommuner, som skola ifrågakomma, företrädesvis och i den mån sådant kan ske, utan att resultatet av provtaxeringen därigenom blir missvisande eller ofullständigt, mindre kommuner samt, inom större kommuner, mindre, lämpligen begränsade distrikt göras till föremål för undersökningen. I den mån inom ett län ledningen av provtaxeringen kan anförtros åt en person, synes sådant böra ske, då härigenom borde vinnas ökad garanti för en enhetlig tillämpning av de föreslagna bestämmelserna om uppskattning och taxering.

Kostnaden för provtaxeringen torde böra bäras av statsverket utan något bidrag från kommunernas sida.

Jag har tänkt mig, att Konungens befallningshavande i de län, inom vilka provtaxering kommer att äga rum, skola förordna en eller, i händelse av behov, flera personer att leda taxeringsarbetet, ävensom förordna lämpliga personer att, där sådant erfordras, biträda vid taxeringen. Vid val av såväl dem, som skola leda arbetet, som dem, vilka därvid skola biträda, bör tillses, att, å ena sidan, kännedom om förhållandena i den ort, taxeringen avser, och, å andra sidan, nödvändig sakkunskap på hithörande område bliva företrädda. Att låta provtaxeringen verkställas i sammanhang med de allmänna taxeringar, som verkställas jämlikt förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, och genom de ordinarie taxeringsnämnderna skulle möta mycket stora svårigheter såväl för den allmänna taxeringen som även för den ifrågasatta provtaxeringen, vilka svårigheter icke kunna uppvägas av den minskade kostnad, som genom en sådan sammankoppling av olika taxeringsbestyr eventuellt skulle kunna uppkomma i och för provtaxeringen.

Om det av mig nu framlagda förslaget vinner gillande, skulle provtaxeringen kunna påbörjas omedelbart efter utfärdandet av erforderliga författningar i ämnet och kunna avslutas under innevarande års höst. Taxeringslängdernas och uppgifternas statistiska bearbetning synes mig kunna vara slutförd senast i början av nästkommande år, alltså jämförelsevis kort tid efter det kammarrättens utlåtande över kommunal-skattesakkunniges författningsförslag beräknas hava inkommit till finansdepartementet. Den fortsatta granskning av nämnda förslag, som skall utföras inom finansdepartementet, bör under dessa förutsättningar redan från början kunna företagas under tillgång till det härför erforderliga statistiska materialet.

Departementschefen uppläste härefter ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om provtaxering under år 1918 för beräkning av kommunal skattskyldighet vid tillämpning av bestämmelserna i vissa förslag till omläggning av det kommunala beskattningsväsendet, samt hemställde, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att

- 1:o) antaga det upprättade förslaget; samt,
- 2:o) under förutsättning av bifall härtill, å tilläggsstat för år 1918 under sjunde huvudtiteln anvisa, såsom förslagsanslag högst 100,000 kronor för utförandet av en provtaxering enligt här angivna grunder.

I denna hemställan instämde statsrådets övriga ledamöter.

Hans Maj:t Konungen biföll vad statsrådet sålunda hemställt; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.
